

25.01.24

Norske Kvinners Sanitetsforenings innspill til Kunnskapsdepartementet om statsbudsjettet 2025

Norske Kvinners Sanitetsforening (N.K.S.) er Norges største kvinneorganisasjon og representerer 44 000 medlemmer og 550 lokalforeninger. Vi er en av de ideelle forskningsaktørene innen kvinnehelse, og forvalter årlig mellom 20-25 millioner kroner fra egne forskningsfond og Stiftelsen Dam. Sanitetskvinnene ber om:

- Kunnskap om kvinnehelse i hele livsløpet blir en del av helseprofesjonsutdanningene
- Opprettelse av professorater i kvinnehelse ved minimum de fire største universitetene i Norge

Kunnskap om kvinnehelse som en del av helseprofesjonsutdanningene

Det er et samfunnsansvar å sørge for god kvinnehelse. Vår kartlegging *Kjønn og kvinnehelse i helseprofesjonsutdanninger (2020)*¹ viste at kjønnsperspektiver generelt, og kvinnehelse spesielt, ikke er systematisk integrert i helseprofesjonsutdanningene, verken på nasjonalt nivå eller i de studieprogrammene i utdanningene som er kartlagt. Dette er bekymringsfullt all den tid forskning viser at kvinner og menn har ulike helseutfordringer. I *Meld. St. 13 (2011-2012) Utdanning for velferd* ble det vist til at helse- og velferdstjenestene ikke har god nok innflytelse på det faglige innholdet i disse utdanningene. *Meld St 16 (2017-2017) Kvalitet i høyere utdanning* påpekte at de gamle rammeplanene var for statiske og ikke tok opp i seg endringer i kompetansebehovene. I mars 2023 kom *NOU 2023: 5 Den store forskjellen*. Den sier blant annet: *I dag innlemmes ikke kjønnsperspektiver og kvinnehelse systematisk i helseprofesjonsutdanningene, og mye tyder på at ny kunnskap om kjønn og helse heller ikke når ut til utdanningsinstitusjonene i tilstrekkelig grad. Det er Nasjonale retningslinjer for helse- og sosialfagutdanningene (RETHOS) som legger føringer for helse- og sosialfagutdanningene på nasjonalt nivå. De definerer også sluttkompetansen som forventes av kandidaten for hver utdanning (120, §2). Det stilles ingen krav om kunnskap om kjønn i RETHOS. Dette vitner om at kunnskap heller ikke når ut til utdanningsinstitusjonene, og om en kunnskapsbro som svikter i flere ledd (s. 59).* De ovennevnte forhold fører til at kompetansen til nyutdannede kandidater ikke i tilstrekkelig grad imøtekommer tjenestenes kompetansebehov og brukernes behov for kvalitet i tjenestene. Vi støtter derfor tiltak 16 og 17 i NOU 2023:5:

- Innlemme kjønn og hvordan kjønn påvirker helse, sykdom og behandling i forskrift om felles rammeplan for helse- og sosialfagutdanninger. I dag innlemmes ikke kunnskap om kjønnsperspektiver og kvinnehelse systematisk i helseprofesjonsutdanningene. Utvalget merker seg at kjønn og kvinnehelse i liten til moderat grad blir tatt hensyn til i undervisning og læreplaner. Utvalget anbefaler å legge til et nytt punkt om kjønn og hvordan kjønn virker inn på helse og sykdom samt behandling under § 2 som omhandler felles læringsutbytter i forskrift om felles rammeplan for helse- og sosialfagutdanninger.

¹ [Kjønn og kvinnehelse i helseprofesjonsutdanninger](#). 2020.

- Sikre at oppdatert kunnskap om medisinsk forskning på kjønnsforskjeller i helse og kjønns betydning for helse er et nasjonalt krav i nasjonale retningslinjer for helse- og sosialfagutdanningene (RETHOS)

Opprettelse av professorater i kvinnehelse ved minimum de fire største universitetene i Norge

Som et resultat av NOUen *Kvinnens helse i Norge* fra 1999 ble det opprettet et professorat i kvinnehelse ved NTNU. Vedkommende er nå professor emeritus. Professoratet i kvinnehelse er avviklet og ikke videreført. Forslaget fra NOUen var at det i tillegg til NTNU skulle etableres tre professorater ved universitetene i Oslo, Bergen og Tromsø. I en situasjon hvor kjønn og kvinnehelse ikke er prioritert, er kvinnehelseprofessorater et av flere virkemidler for å sikre et pensum for våre fremtidige behandlere. Professoratet ved NTNU bør derfor sikres og videreføres. I tillegg bør det opprettes slike professorater ved alle relevante universiteter i Norge, som et minimum ved universitetene i Oslo, Bergen og Tromsø.

- Sanitetskvinnene ber om at det opprettes professorat i kvinnehelse ved minimum de fire største universitetene i Norge.

Sanitetskvinnene ønsker å takke Kunnskapsdepartementet for godt samarbeid og vi bidrar gjerne til å opplyse sakene mer om ønskelig.

Med vennlig hilsen
Norske Kvinners Sanitetsforening

Malin Stensønes, generalsekretær

Kommentert [AE1]: @Elisabeth Swärd Har du mulighet til å ta en siste titt på denne? Er dette ok å spille inn?